

Programmaplan Huisvesting Scholen

**Plan van Aanpak in het kader van het
bouwkundig versterken van schoolgebouwen
in het Groningse gaswinningsgebied**

STATUS	eindversie
OPDRACHTGEVER	9 Groningse gemeenten met aardbevingsrisico
PROJECTNUMMER	200 01
GRONINGEN	12 maart 2015

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Achtergrondinformatie en kaderstelling	4
2.1	Om welke scholen gaat het?	4
2.2	Bouwkundige inspecties en inspectieprogramma	6
2.3	Scholen in Loppersum en Delfzijl	6
2.4	Ontwikkeling Onderwijshuisvesting	7
2.5	Duurzaamheid	7
3	Doel en resultaat	8
3.1	Doel	8
3.2	Resultaat	8
4	Proces, aanpak en activiteiten	9
4.1	Spoor 1: bouwkundige inspecties en bouwkundig versterken	10
4.2	Spoor 2: onderwijshuisvesting	12
4.3	Integratie en werkproces	12
5	Organisatie	15
6	Budget	17
7	Planning	18
8	Communicatie	19

Bijlagen

1. Lijst met scholen

1 Inleiding

De scholen in Noordoost-Groningen staan aan de vooravond van veranderingen. Door krimp en ontgroening in de regio zullen meerdere scholen in de komende 5 à 10 jaar samengaan of sluiten. Dit heeft gevolgen voor de huisvestingssituatie. Scholen zullen verdwijnen (wat gebeurt er met de vrijkomende gebouwen), nieuwe brede scholen of kindcentra zullen worden gebouwd, bestaande scholen zullen worden omgebouwd of uitgebreid tot brede school of kindcentrum. Gemeenten oriënteren zich met schoolbesturen en ouders op de beste oplossingen, werken daar reeds aan of hebben de eerste stappen in dit traject al achter de rug.

Tegelijkertijd vindt er op dit moment onderzoek plaats naar wat er moet gebeuren met schoolgebouwen als gevolg van het aardbevingsrisico. Bouwkundige inspecties moeten duidelijk maken hoe kwetsbaar de gebouwen zijn voor aardbevingen, welke maatregelen zijn vereist en welke prioriteiten moeten worden gelegd.

Kortom, er ligt een forse opgave om schoolgebouwen aardbevingsbestendig te maken en daarmee de onderwijshuisvestingsopgave te verweven op weg naar een duurzaam toekomstperspectief.

In dit Plan van Aanpak wordt beschreven hoe die opgave in een relatief korte periode gestalte krijgt. Het resultaat wordt neergelegd in een Programmaplan Huisvesting Scholen. Dat programmaplan is de optelsom van gemeentelijke programmaplannen. Die relatief korte periode (van circa 1 jaar) is het gevolg van de het belang om de schoolgebouwen aardbevingsbestendiger te maken. Dat kan betekenen dat het onderwijshuisvestingsprogramma in een versnelling komt. Dat zal zichtbaar worden in de gemeentelijke programmaplannen. De betrokken partijen (gemeenten, schoolbesturen, NAM) zullen een grote inspanning moeten leveren om tot gedragen programmaplannen voor de huisvesting van scholen te komen.

In dit Plan van Aanpak worden achtergrondinformatie en kaders gegeven over de vraagstelling en worden doel en resultaat beschreven en komen aanpak, stappen, besluitvorming, organisatie, planning en communicatie aan de orde.

2 Achtergrondinformatie en kaderstelling

In de voorliggende opgave zijn twee hoofdstromen zichtbaar:

1. het in kaart brengen van de effecten op schoolgebouwen ten gevolge van aardbevingen en het aardbevingsbestendig maken van schoolgebouwen;
2. de ontwikkeling van de onderwijshuisvesting tegen de achtergrond van demografische en onderwijskundige ontwikkelingen.

Enige tijd geleden is er in dit perspectief een begin gemaakt met de scholen in de gemeenten Loppersum en Delfzijl. Hiervoor waren twee redenen.

Op de eerste plaats hebben enkele schoolbesturen in deze gemeenten verregaande plannen voor bundeling van de onderwijshuisvesting. Die plannen hebben in samenwerking met de gemeenten concreet vorm gekregen. Vanuit die invalshoek was het van belang zichtbaar te maken in hoeverre het aardbevingsbestendig maken van schoolgebouwen samen kon gaan met de huisvestingsplannen voor scholen.

Op de tweede plaats ligt er vanuit het aardbevingsdossier een urgentie. Loppersum en delen van Delfzijl behoren tot de kern van het aardbevingsgebied. Het voordeel van dit reeds in gang gezette proces is dat daaruit veel informatie kan worden afgeleid voor het proces dat met dit Plan van Aanpak wordt ingezet.

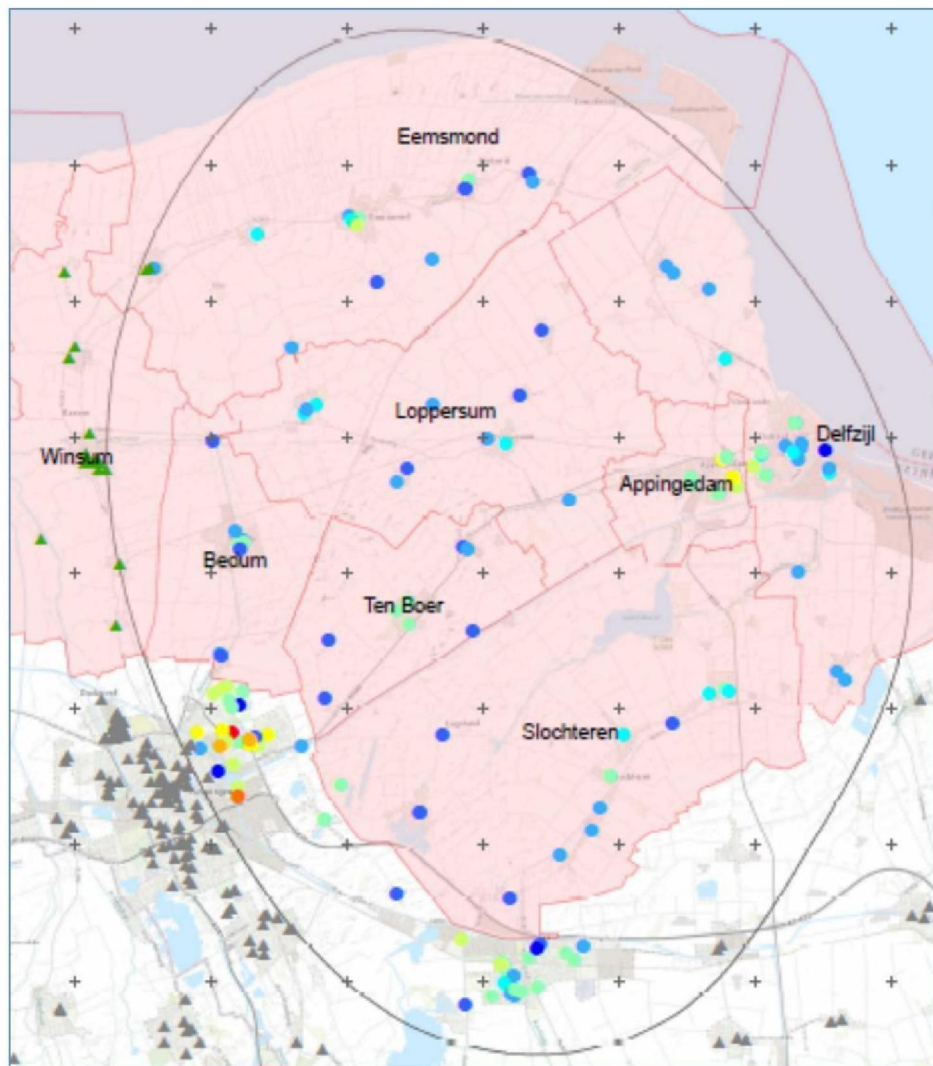
2.1 Om welke scholen gaat het?

Het algemene principe is dat het om schoolgebouwen gaat die in het aardbevingsgebied liggen. Dat is een gebied dat zich uitstrekt binnen een straal van 15 tot 20 km rond Loppersum. Aan de grootte van dat aardbevingsgebied liggen onderzoek, berekeningen en waarnemingen ten grondslag.

Aan de hand van metingen en berekeningen wordt steeds nieuwe informatie verkregen over de zogenaamde grondversnellingen (Peak Ground Acceleration: PGA). De inschattingen voor de maximale grondversnelling worden gedaan door de KNMI. Deze worden uitgedrukt in een waarde g . Uit deze metingen en berekeningen is een contourenkaart voortgekomen die de waarde g uitdrukt in concentrische ellipsen rond de kern van het aardbevingsgebied in Loppersum (zie figuur 1).

Er is een inventarisatie gemaakt van de scholen die liggen binnen de 0,25 g contour (figuur 1: dit is een ellips van de grondversnelling van 0,25 g op de aardbevingenkaart die het KNMI heeft opgesteld). Hierbij geldt dat de te verwachten grondversnellingen het grootst zijn in het centrum van het aardbevingsgebied (nabij het dorp Loppersum) en geleidelijk in grootte afnemen naar buiten.

De effecten op gebouwen ten gevolge van aardbevingen worden met name bepaald door de grondversnellingen en de mate van kwetsbaarheid van het gebouw in kwestie. Dit is overigens geen absolute grens maar een grens die kan opschuiven aan de hand van nieuwe informatie, onderzoek, waarnemingen, metingen en berekeningen. Niet uit te sluiten is dat tijdens het proces nieuwe scholen worden toegevoegd aan de lijst voor een bouwkundige inspectie of aard en omvang van maatregelen kunnen worden beperkt.

Figuur 1: kaart 0.25g contour, met gemeenten en scholen

Binnen de huidige 0,25 g-contour liggen in totaal circa 90 (dit is een voorlopig getal: inventarisatie vindt plaats) scholen voor basis- en voortgezet onderwijs. Dat zijn scholen in zeven van de negen kerngemeenten: Loppersum, Delfzijl, Appingedam, Eemshmond, Bedum, Ten Boer, Slochteren. In de gemeenten Winsum en De Marne liggen geen scholen binnen de 0,25g contour. Wel binnen

die grens zijn er scholen in de gemeenten Groningen, Menterwolde en Hoogezand-Sappemeer. Deze gemeenten behoren niet tot de kerngemeenten. De scholen vallen onder het bevoegd gezag van 12 schoolbesturen.

2.2 Bouwkundige inspecties en inspectieprogramma

Voor de circa 90 scholen zal een bouwkundige inspectie worden uitgevoerd. De bouwkundige inspecties zullen niet alleen betrekking hebben op schoolgebouwen, maar ook op gebouwen met onderwijsgerelateerde functies, zoals voor- en naschoolse opvang, kinderopvang, gymzalen enzovoorts. Deze functies kunnen samen met de onderwijsfunctie in een schoolgebouw zitten, maar ook in afzonderlijke gebouwen. Vooralsnog wordt als grens voor de te inspecteren gebouwen aangehouden de wettelijke grens voor de omgevingsvergunning / gebruiksvergunning (meer dan 10 leerlingen / kinderen). De inventarisatie die wordt uitgevoerd vóór de bouwkundige inspectie brengt deze gebouwen in beeld. De inspecties en het daarop volgende Maatregelenplan Bouwkundig Versterken verlopen in een aantal stappen. In het vervolg van het Plan van Aanpak komen we daar uitvoerig op terug. Het Maatregelenplan Bouwkundig Versterken is erop gericht gebouwen aardbevingsbestendig te maken en de veiligheidsrisico's te beperken. De inspecties zullen plaatsvinden in de periode van 1 februari 2015 tot 1 september 2015. Uiteraard zullen de scholen vooraf worden geïnformeerd over de inspecties. De inspecties nemen gemiddeld 6 tot 8 dagen in beslag. Er kunnen variaties optreden in tijd afhankelijk van de aard en omvang van de schoolgebouwen.

Er is een inspectieprogramma opgesteld (bijlage 1) dat aangeeft op welk moment de bouwkundige inspectie in de periode februari tot en met augustus wordt uitgevoerd. Bij het bepalen van de volgorde heeft een aantal aspecten een rol gespeeld. Op de eerste plaats betreft dat de ingeschatte effecten op schoolgebouwen door aardbevingen. Dat wordt bepaald door de ligging van de school binnen het aardbevingsgebied (van het centrum van het aardbevingsgebied naar buiten) en de aard van het gebouw. De gebouwen worden op basis van een aantal indicatoren gerangschikt op kwetsbaarheid. Die kwetsbaarheid heeft te maken met het aantal bouwlagen, aard van het gebouw, grootte van de gevelopeningen, et cetera. Een tweede aspect dat een rol heeft gespeeld bij de volgorde van het inspectieprogramma is de bestuurlijke indeling. Geprobeerd is per gemeente en per schoolbestuur bundels van scholen te maken. Dit heeft als voordeel dat, zodra de inspecties voor een bestuurlijke bundel beschikbaar zijn, de samenhang met het onderwijshuisvestingsplan kan worden beoordeeld. Dit levert tijdswinst op. Overigens moet in het algemeen worden vastgesteld dat de resultaten van de inspecties in hoog tempo beschikbaar komen en er relatief kleine tijdsverschillen zullen optreden.

2.3 Scholen in Loppersum en Delfzijl

Vooruitlopend op deze aanpak is een verkennend onderzoek uitgevoerd op scholen in het aardbevingsgebied. Daarna zijn op 17 scholen nadere onderzoeken gedaan in de kern van het aardbevingsgebied. Voor 4 scholen is een verdiepingsslag gemaakt. Daarvoor zijn inspectierapporten opgesteld. De

betreffende scholen zullen met voorrang worden aangepakt vanwege de urgentie, maar ook om informatie te leveren voor het proces dat met deze aanpak gestalte krijgt. Voor 2 scholen in Loppersum zijn belangrijke stappen gezet: betrokken partijen zijn geïnformeerd, zwakke bouwkundige elementen zijn vervangen/zijn gerepareerd, de uitvoering van het programma Bouwkundig Versterken wordt voorbereid, de verweving met het onderwijshuisvestingsprogramma vindt plaats en tijdelijke huisvesting wordt geregeld. Het proces van de scholen in Loppersum en Delfzijl blijft vooruitlopen op de aanpak van de overige scholen binnen het aardbevingsgebied.

2.4 Ontwikkeling Onderwijshuisvesting

De scholen die onderdeel zijn van de bouwkundige inspecties vallen onder het regime van 12 schoolbesturen. Het betreft overwegend basisscholen. Er zijn enkele scholen voor VO en SBO. Bestuurlijk (onderwijs) loopt de situatie sterk uiteen in het gaswinningsgebied. Enkele schoolbesturen hebben een relatief groot aantal scholen in het gebied onder hun bewind. Daarnaast zijn er diverse schoolbesturen die enkele scholen of kleine clusters van scholen onder hun gezag hebben.

Als gevolg van de demografische en onderwijsinhoudelijke ontwikkelingen maar ook door bijvoorbeeld bestuurlijke opschaling en/of samenwerking zitten vrijwel alle scholen in een meer of minder vergaand transitieproces. Onder deze transitieopgaven ligt een sterk maatschappelijk debat. Daarbij gaat het niet alleen om de onderwijsinstellingen maar ook om de voor- en naschoolse opvang, kinderopvang en andere maatschappelijke functies. Algemeen kenmerk is dat zo'n transitie meestal veel tijd vraagt.

De bestuurlijke indeling van de scholen loopt niet altijd langs gemeentegrenzen. Op het onderwijshuisvestingsspoor is vrijwel alles in beweging. Het onderhavige proces stapt als het ware in rijdende treinen op verschillende sporen met uiteenlopende snelheden. De opgave is om de twee hoofdroutes (bouwkundige inspectie en onderwijshuisvesting) in het proces met elkaar te verbinden.

2.5 Duurzaamheid

Bij de inzet van het programma Bouwkundig Versterken zal zowel bij aanpassing van bestaande gebouwen als bij nieuwbouw, uitbreiding of vernieuwing van scholen tevens de nadruk worden gelegd op duurzaamheid. De noodzakelijke bouwkundige ingrepen en vernieuwingen zullen waar mogelijk worden gecombineerd met duurzaamheidsmaatregelen.

3 Doel en resultaat

3.1 Doel

Hiervoor zijn de kaders en de opgaven aangegeven. Het doel van het proces is om te komen tot een duurzame huisvestingssituatie voor het onderwijs. Dat betekent een huisvestingssituatie waarmee de gebruikers jaren vooruit kunnen, die rekening houdt met de demografische ontwikkeling en die voldoet aan de onderwijsinhoudelijke eisen. Tegelijkertijd moet de huisvesting aardbevingsbestendig zijn en moet deze doelmatig en kosteneffectief zijn.

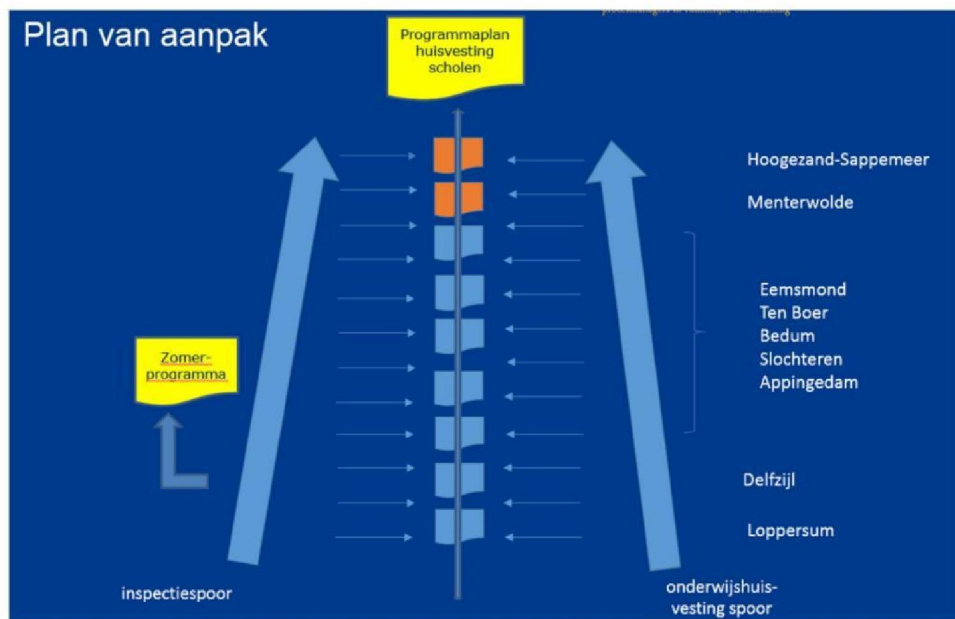
3.2 Resultaat

Uitgangspunt is dat er voor 1 januari 2016 als resultaat een op uitvoering gericht Programmaplan Huisvesting Scholen ligt voor het bouwkundig versterken van de schoolgebouwen of voor het vernieuwen of uitbreiden van schoolgebouwen. Het programmaplan omvat in ieder geval de schoolgebouwen die bouwkundig worden (of zijn) versterkt en scholen die op het programma staan om vernieuwd of uitgebreid te worden. Daarvoor wordt een tijdsperspectief gegeven. In het zomerprogramma wordt de tussenbalans opgemaakt. Dit Programmaplan Huisvesting Scholen is de optelsom van gemeentelijke programmaplannen.

4 Proces, aanpak en activiteiten

Er liggen complexe en omvattende opgaven met veel (rationele) technisch inhoudelijke, onderwijsinhoudelijke, financiële en duurzaamheidscomponenten, maar er ligt ook een opgave met een enorme maatschappelijke impact (sluiting, verhuizing en samengaan van scholen, het delen van huisvesting, tijdelijke huisvesting, et cetera). Het proces is op hoofdlijnen weergegeven in figuur 2. Daarin is zichtbaar hoe het proces er uit ziet. Aan het fundament van het proces ligt dit Plan van Aanpak. Dat zet de richting uit en vormt de basis voor het werkproces. Het proces kent twee hoofdrichtingen: het spoor van de bouwkundige inspecties en het spoor van de onderwijshuisvesting. Op beide sporen vinden onderzoek en analyse plaats en worden maatregelen- en activiteitenpakketten samengesteld.

Op het moment dat de resultaten van de inspecties aan de enerzijds en de analyses van de onderwijshuisvestingsplannen anderzijds beschikbaar zijn worden ze samengebracht. Dit gebeurt op het niveau van gemeenten en van schoolbesturen, zodat conclusies kunnen worden getrokken voor samenhangende bundels van scholen.

Figuur 2 processchema

Per gemeente moet dat leiden tot een Programmaplan Huisvesting Scholen. De optelsom van die programmaplannen is het uiteindelijke resultaat van het in dit Plan van Aanpak beschreven proces. De (voorbereiding van de) uitvoering van bouwkundig versterken, het vernieuwen of uitbreiden van schoolgebouwen of nieuwbouw kunnen starten zodra per school of per bundel van scholen overeenstemming is bereikt tussen partijen (gemeente, schoolbestuur en NAM).

Figuur 3: karakter bouwkundige inspecties

4.1 Spoor 1: bouwkundige inspecties en bouwkundig versterken

Op dit spoor worden de schoolgebouwen gedetailleerd onder de loep genomen. Per schoolgebouw vraagt dat 6 tot 8 dagen. De inspecties zijn de eerste stap in het traject. Dat leidt tot het maatregelenplan voor het bouwkundig versterken (zie ook figuur 4). Dat proces doorloopt een aantal stappen.

- **Stap 1 Bouwkundige inspectie.**
In deze fase worden door de NAM tekeningen opgevraagd en wordt er contact gelegd met het schoolbestuur. Het inspectieteam legt contact met de school, er worden afspraken gemaakt over de wijze waarop de scholen het team, ouders en kinderen informeert. Vervolgens wordt de inspectie ingepland en uitgevoerd. De school kan tijdens een inspectie in gebruik blijven.
- **Stap 2 Conclusies: vaststellen, repareren en verwijderen van risicovolle onderdelen (HRBE: bijvoorbeeld schoorstenen).**
In een korte notitie wordt het resultaat van de inspectie ten aanzien van risicovolle onderdelen beschreven. De vaststelling van deze onderdelen hoeft niet per se te wachten op het resultaat van stap 1 maar kan worden gecommuniceerd zodra de risicovolle onderdelen bekend zijn. Reparatie en / of verwijdering vindt in principe binnen twee weken plaats. Het resultaat wordt gecommuniceerd naar schoolbesturen en gemeenten.
- **Stap 3 Analyse en maatregelenplan bouwkundig versterken.**
Na de inspectie wordt een gebouwanalyse uitgevoerd. Daarin worden berekeningen gemaakt en het bouwkundig ontwerp opgesteld, uitmondend in het Maatregelenplan Bouwkundig Versterken. De conclusies worden neergelegd in een memo die beschikbaar komt voor alle betrokken partijen. De conclusies geven zicht op de mate van ingrijpendheid van de maatregelen die nodig zijn om het gebouw bouwkundig te versterken. Dit Maatregelenplan vormt de basis voor de integratie met het onderwijsinhoudelijke spoor. Het integratieproces vindt plaats aan de "gemeentelijke onderwijstafel". Aan deze

tafel wordt besluitvorming voorbereid. Dan is het toekomstperspectief voor een school in principe duidelijk (zie ook de voorbeelden onder 4.3)

- Stap 4: de maatregelen voortvloeiend uit het plan Bouwkundig Versterken worden uitgevoerd. In dit kader kan ook nieuwbouw of uitbreiding van een school plaatsvinden.

Figuur 4 proces bouwkundige inspecties en bouwkundig versterken

Communicatie

Op het moment dat het resultaat bekend is van de bouwkundige inspectie vindt er communicatie plaats. Aan de voorkant van de inspectie vindt overleg plaats met schoolbesturen en scholen. Dit gebeurt door de NAM en door de inspectieteams. Daarvoor is een communicatieprotocol opgesteld. Als het resultaat van de bouwkundige inspectie bekend is en er zijn conclusies getrokken ten aanzien van de hoge risico elementen (HRBE) vindt daarover overleg plaats tussen gemeente, schoolbestuur en NAM. Deze bepalen het communicatietraject naar bijvoorbeeld teams, MR, ouders en andere betrokkenen. Het traject wordt vervolgd met het onderzoek Bouwkundig Versterken (berekenen en ontwerp) Dat resultaat wordt neergelegd in een Maatregelenplan waarover overleg plaatsvindt in de driehoek gemeente, schoolbestuur en NAM. Daarbij is de integratie met het onderwijs-huisvestingsspoor aan de orde. In deze driehoek wordt bepaald hoe de communicatie naar andere betrokkenen plaatsvindt.

Er zijn inmiddels teams gecontracteerd om de inspecties uit te voeren. Deze zijn gestart op 1 februari 2015 en er is voldoende capaciteit om alle scholen te inspecteren voor 1 september 2015. Daarbij wordt de inspectieplanning volgens bijlage 1 gehanteerd. Dan zijn de risicovolle onderdelen in beeld. Zoals gezegd, deze worden binnen twee weken aangepakt. Vervolgens wordt het analysetraject uitgevoerd. Daarvan wordt een Maatregelenplan opgesteld. De analyse fase vraagt gemiddeld twee tot drie maanden. De NAM is verantwoordelijk voor regie en

toezicht op de uitvoering van het spoor inspecties en onderzoek Bouwkundig Versterken.

4.2 Spoor 2: onderwijshuisvesting

Zoals gezegd zal door de demografische veranderingen het aantal leerlingen van basisscholen in de regio teruglopen. Vanwege onderwijsinhoudelijke argumenten zal er een zekere drang zijn tot vergroting van het leerlingenaantal per school om vanwege de trend van daling uiteindelijk scholen met voldoende leerlingen in de regio beschikbaar te houden. Vanuit maatschappelijke overwegingen zal er druk zijn de school voor een dorp of wijk te behouden. Het staat vast dat het aantal scholen per saldo zal teruglopen. De scholen die overblijven worden, afhankelijk van de lokale situatie, omgevormd tot brede school of tot kindcentrum, waarin naast onderwijs ruimte zal zijn voor voor- en naschoolse opvang, kinderopvang en andere maatschappelijke functies. Op dit spoor stappen we zoals gezegd in een trein met wisselende snelheden. Er zijn schoolbesturen die staan aan het begin van een transitieproces maar er zijn ook schoolbesturen die al met de uitvoering bezig zijn op weg naar brede scholen of kindcentra. Op dit spoor gaat het er om vanuit dit traject snel bij te schakelen. Dit gebeurt in een aantal stappen.

- **Stap 1 Informatie verzamelen en analyse.**
Er liggen in de regel huisvestingsplannen van de schoolbesturen en een integraal huisvestingsplan van de gemeente. De plannen worden geïnventariseerd en geanalyseerd op het niveau van schoolbesturen en per gemeente. Doel is om per gemeente in beeld te krijgen wat de toekomstplannen zijn.
- **Stap 2 Overleg.**
Op basis van het resultaat van stap 1 worden gesprekken gevoerd met schoolbesturen en gemeentebestuur om de gewenste toekomstige huisvestingssituatie van scholen scherp te krijgen. Hierbij wordt ingezoomd op de scholen die een onderdeel zijn van de inspectieplanning.
- **Stap 3 Memo.**
Het resultaat wordt neergelegd in een korte memo per gemeente die de basis vormt voor de integratie van onderwijshuisvesting en bouwkundig onderzoek.

De regie en uitvoering liggen bij de procesregisseur.

Communicatie

Dit traject krijgt gestalte in nauw overleg met gemeente en schoolbesturen. Via die kanalen vindt (zo nodig) overleg plaats met andere betrokkenen en / of belanghebbenden.

4.3 Integratie en werkproces

Het processchema (figuur 2) laat zien dat de integratie van het inspectiespoor en het onderwijshuisvestingsspoor plaatsvindt direct nadat de daarvoor benodigde informatie bekend is en wacht niet op alle inspecties. Voor een deel van de

scholen in Loppersum en Delfzijl is het integratieproces al gestart (figuur 5). Dat loopt zoals gezegd vooruit op het traject dat met dit Plan van Aanpak wordt ingezet. De integratie vindt plaats op het moment dat de bouwkundige inspecties beschikbaar komen.

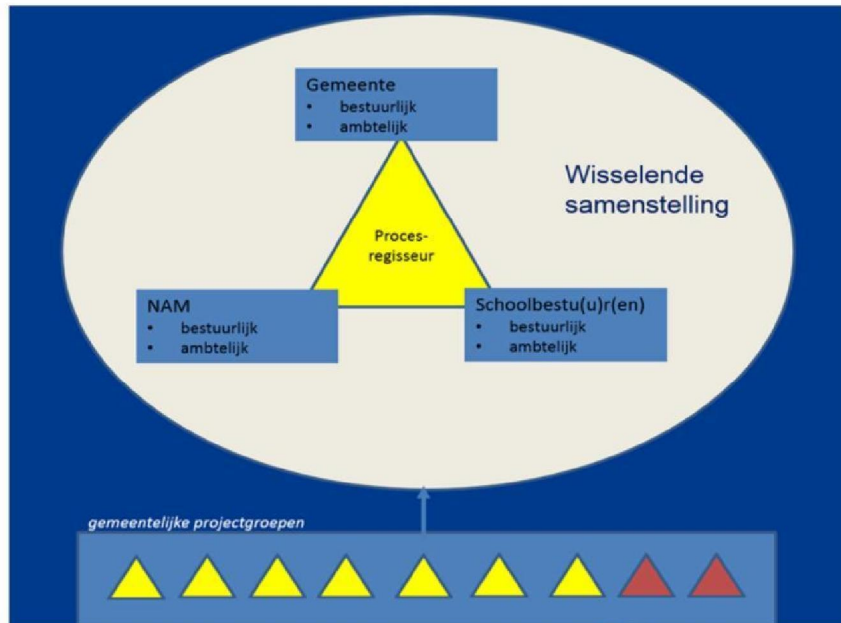
Figuur 5: integratieproces in pilot Loppersum en Delfzijl

De integratie vindt plaats op gemeentelijk niveau. Op dat niveau worden ambtelijke / bestuurlijke projectgroepen (“tafels”) geformeerd die, zodra de inspecties voor (bundels van) scholen gereed zijn, kijken naar de samenhang tussen inspectiespoor en onderwijshuisvestingspoor (figuur 6 volgende pagina). De gemeentelijke projectgroep bestaat uit vertegenwoordigers van het schoolbestuur, de gemeente en de NAM. Deze projectgroep kan afhankelijk van de scholen (bundels) een wisselende samenstelling hebben. Voor zover scholen in een bundel in meerdere gemeenten liggen kunnen de gemeentelijke projectgroepen worden samengebracht. De procesregisseur organiseert en leidt de gemeentelijke projectgroepen.

Op gemeentelijk niveau kan het integratieproces uiteenlopende uitkomsten geven. We willen dit met enkele voorbeelden illustreren.

- Er is sprake van een school die geen functionele relatie heeft met andere scholen en ook niet van plan is zo'n relatie te leggen. Hierbij wordt na de inspectie het onderzoek bouwkundig versterken ingezet. Zodra overeenstemming is over de uitkomst kan de uitvoering worden gestart (zo nodig met inzet van een tijdelijke school).
- Er is sprake van twee of meer scholen die (willen) samengaan. De mogelijkheden voor het samengaan worden verkend of verder uitgewerkt. Bij een positieve uitkomst leidt dat tot nieuwbouw of uitbreiding van een van de bestaande scholen. Het onderzoek Bouwkundig Versterken richt zich voor zover dat aan de orde is op de te handhaven of uit te breiden school. Bij nieuwbouw of uitbreiding kunnen NAM-gelden die gereserveerd zijn voor het bouwkundig versterken worden ingezet.

- Er is sprake van twee of meer scholen die op termijn willen samengaan en willen uitbreiden of nieuwbouw willen realiseren. In zo'n situatie ontstaat een overbruggingsperiode van bijvoorbeeld 5-10 jaar, waarin aan de bestaande gebouwen noodzakelijke werkzaamheden moeten worden gedaan om deze bouwkundig te versterken. Voor de beoordeling van het bouwkundig versterken is het veiligheidsrisico leidend.

Figuur 6: integratie op gemeentelijk niveau

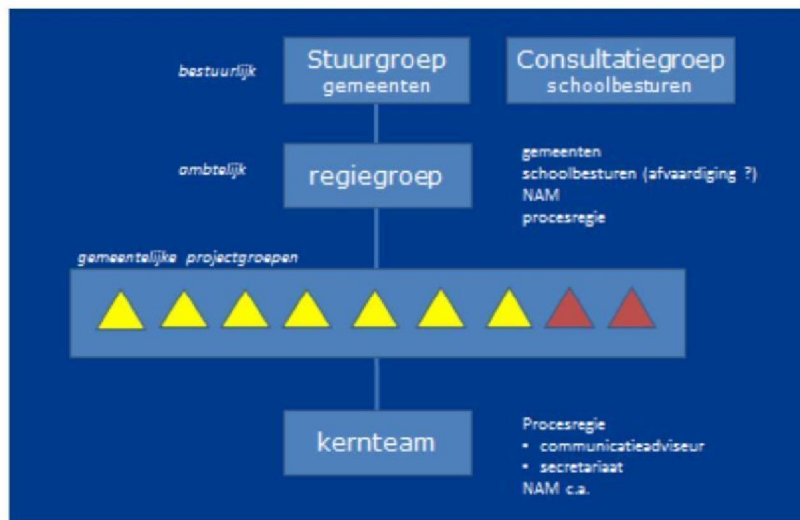
In de praktijk van deze aanpak van schoolgebouwen kunnen er nog vele variaties zijn op de gegeven voorbeelden. De voorbeelden illustreren dat de uitkomst van deze aanpak concrete, op uitvoering gerichte projecten zijn. Op gemeentelijk niveau worden bundels van scholen gevormd waarmee de integratieopgave gestalte krijgt. Dit is een doorlopend proces waarvan de resultaten worden neergelegd in een Programmaplan per gemeente, het Zomerprogramma en het Programmaplan Huisvesting Scholen. De regie ligt bij de procesregisseur.

In het Zomerprogramma worden in ieder geval twee dingen zichtbaar gemaakt. Het Zomerprogramma maakt de balans op van de aanpak tot dat moment en biedt gelegenheid om bij te stellen. Dit kan een gevolg zijn van omstandigheden binnen het proces of van daarbuiten. Daarnaast geeft het programma een overzicht van de maatregelen Bouwkundig Versterken die in de (zomer)vakantie plaatsvinden.

5 Organisatie

Er ligt een complexe opgave waarbij veel partijen betrokken zijn en waarbij maatschappelijk draagvlak het sleutelwoord is. Aan de basis daarvan moet in een open en transparant proces worden toegewerkt naar concrete resultaten. In de organisatie is een sleutelrol weggelegd voor gemeenten en schoolbesturen met de NAM in ondersteunende en faciliterende rol. Daarachter zijn veel partijen (MR en OR van scholen, ouders, burgers, belangenorganisaties) die bepalend zullen zijn voor het maatschappelijk draagvlak. De uitdaging is om al deze partijen een plek te geven in de organisatiestructuur die ervoor zorgt dat een open en resultaatgerichte dialoog plaatsvindt.

Daarvoor is een gelaagde organisatie noodzakelijk (figuur 7).

Figuur 7: organisatiestructuur

Laag 1: in deze laag ligt de verantwoordelijkheid voor sturing en besluitvorming voor het hoofdproces dat leidt tot het Programmaplan Huisvesting Scholen. Op dit niveau gaat het om negen gemeenten, twaalf schoolbesturen en de NAM als adviseur. Het voorstel is om op dit niveau een stuurgroep te maken, een consultatiegroep en een ambtelijke regiegroep.

In de stuurgroep zijn vertegenwoordigd de negen gemeenten. De NAM is adviseur. Daarnaast is er op dit niveau een consultatiegroep waarin de twaalf schoolbesturen zitting hebben. De stuurgroep informeert en consulteert deze groep.

De ambtelijke regiegroep bestaat uit (ambtelijke) vertegenwoordigers van de gemeenten, schoolbesturen en NAM. De regie is in handen van de procesregisseur. De regiegroep adviseert de stuurgroep en voert het secretariaat.

De stuurgroep neemt in ieder geval een besluit op de drie hoofdmomenten in het proces: Plan van Aanpak, Zomerprogramma, Programmaplan Huisvesting Scholen. Daarnaast wordt de stuurgroep periodiek geïnformeerd (een keer per twee maanden).

Laag 2: deze laag is verantwoordelijk voor de integratie van tussenresultaten. Hiervoor zijn de gemeenten leidend. Op gemeentelijk niveau zullen ambtelijke/ bestuurlijke projectgroepen (gemeentelijke tafels) worden gevormd die besluitvorming voorbereiden (regie procesregisseur). Het integratieproces van beide sporen vindt plaats per school of voor bundels van scholen in een gemeente. De besluitvorming wordt gedaan door gemeente en schoolbesturen. De ambtelijke projectgroep (met een vertegenwoordiging van de gemeente, schoolbesturen en NAM; regie procesregisseur) doet de integratie, maakt de gemeentelijke programmaplannen en bereidt verdere planvorming voor.

Laag 3: het kernteam in deze laag heeft de verantwoordelijkheid voor de organisatie van het proces en voor de twee sporen: bouwkundige inspectie en onderzoek bouwkundig versterken en ontwikkeling onderwijshuisvesting. De NAM is verantwoordelijk voor de bouwkundige inspectie en onderzoek bouwkundig versterken, de procesregisseur voor het spoor de onderwijshuisvesting. In het proces kan een beroep worden gedaan op ondersteuning vanuit elkaars spoor. Het kernteam wordt ondersteund door een coördinator communicatie en een secretariaat.

6 Budget

Het proces dat met deze aanpak wordt gestart vraagt in ieder geval grote (personele) inspanningen van gemeenten, schoolbesturen en scholen. Hiervoor moet menskracht beschikbaar komen. Dit betekent dat er budgetten moeten zijn om die menskracht in te zetten. Hierover moeten afspraken worden gemaakt met de NAM.

Daarnaast vraagt deze aanpak de voortdurende beschikbaarheid van de organisatie voor procesregie: het sturen van de processen, verantwoordelijkheid onderwijshuisvestingsspoor, overleggen aan 7 of 9 verschillende gemeentelijke "onderwijstafels", voorbereiding en organisatie stuurgroep, schrijven memo's en notities, et cetera. Ook dit vraagt budgetafspraken.

7 Planning

Het totale proces, leidend tot het Programmaplan Huisvesting Scholen, gaat volgens de planning een jaar duren. In dat jaar komen er voor de betrokken gemeenten op uitvoering gerichte huisvestingsplannen tot stand. Deze plannen hebben betrekking op de scholen die deel uitmaken van het inspectieprogramma. Het Programmaplan Huisvesting Scholen is het eindpunt van deze aanpak. Vanaf nu tot dat eindpunt komen de gemeentelijke programmaplannen tot stand. Zodra in het gemeentelijk programmaplan op schoolniveau of voor bundels van scholen resultaten zijn geboekt en besluitvorming heeft plaatsgehad kan de voorbereiding van de uitvoering starten. Het eindpunt van deze aanpak (het uitvoeringsklaar hebben van alle plannen) wordt bereikt tussen nu en een jaar. Al die eindproducten worden verzameld en gebundeld in het Programmaplan Huisvesting Scholen. Voor iedere stap in het proces gelden de tijd- en planningsgrenzen die in deze aanpak zijn beschreven.

8 Communicatie

Binnen dit samenwerkingsverband is afstemming van de communicatie, vooral extern, erg van belang. De centrale vraag daarbij is welke partij communiceert over wat, met wie en wanneer.

Er zijn in dit samenwerkingsverband drie partijen die extern zullen communiceren. Een van de risico's daarbij is dat communicatie versnipperd en onduidelijk overkomt. Versnippering in de communicatie kan leiden tot verlies aan draagvlak en dat terwijl draagvlak creëren in dit traject zeer belangrijk is. De communicatiestrategie bestaat daarom uit transparante en pro-actieve communicatie. Deze strategie kan alleen gevolgd worden als we informatie en externe communicatieprogractiviteiten delen. Daarvoor gelden de volgende principes.

- Schoolbesturen en scholen communiceren met teams, MR en ouders.
- Gemeente (b&w) communiceert met gemeenteraad, burgers, belangengroeperingen, et cetera.
- De NAM communiceert over het inspectiespoor met schoolbesturen en scholen.

Over die communicatie wordt intensief overlegd en er vindt afstemming plaats tussen de partijen. Dit wordt gecoördineerd door het kernteam. Daarvoor wordt een onafhankelijk communicatieadviseur ingezet. Deze stelt tevens een communicatieplan op. Uitgangspunt is dat, voor zover mogelijk, gebruik wordt gemaakt van elkaars middelen (flyers, persberichten, protocollen, et cetera). De NAM ondersteunt bij de inzet van communicatiemiddelen.

Appingedam							
Vestingsnaam	OpenbareRuimte_naam	Huisnummer	Huisnummer	Huisletter	Postcode	Woonplaats	Bestuur / bevoegd gezag
Basisschool Iemerkorf	Mr. A.T. Voslaan		11		9902LC	Appingedam	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
Chr Basissch de Triangel	Mr. A.T. Voslaan		13		9902LC	Appingedam	Christelijk Primair Onderwijs Noordkwartier
Prof W J Bladergroenschool	Pastorielaan		2		9901CE	Appingedam	RENN4
SBO De Delta	Pastorielaan		2		9901CE	Appingedam	RENN4
Basisschool Jan Ligthart	Olingermeeden		2		9903PT	Appingedam	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
Pro_EDC	Opwierderweg		65	C	9902RB	Appingedam	Stichting Voortgezetonderwijs Eemsdelta
Eemsdelta College	Opwierderweg		65	C	9902RB	Appingedam	Stichting Voortgezetonderwijs Eemsdelta
Eemsdelta College	Pastorielaan		11		9901CE	Appingedam	Stichting Voortgezetonderwijs Eemsdelta
Bs J. Nieuwenhuyzen	Opwierderweg		2		9902RC	Appingedam	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
Noorderpoort De School voor Beroepsonderwijs	Opwierderweg		2		9902RC	Appingedam	Noorderpoortcollege
Bedum							
Vestingsnaam	OpenbareRuimte_naam	Huisnummer	Huisnummer	Huisletter	Postcode	Woonplaats	Bestuur / bevoegd gezag
Togtemaarschool	De Vlijt		14		9781NR	Bedum	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
RA Venhuischool	Van Berumstraat		2		9785BG	Zuidwolve	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
C.B.S. de Haven	Mr Van Roijenstraat		7		9959PN	Onderdendam	Vereniging Christelijk Primair Onderwijs Noord-Groningen
De Horizon	Marjikkelaan		3		9781EG	Bedum	Vereniging Gereformeerd Primair Onderwijs Noordoost Nederland
Kleuterkoepel	De Lijnbaan		1		9781LI	Bedum	Vereniging Christelijk Primair Onderwijs Noord-Groningen
De Regenboog	Schoolstraat		12		9781JN	Bedum	Vereniging Christelijk Primair Onderwijs Noord-Groningen
Basisschool St Walfridus	Bazuinlaan		2		9781HM	Bedum	Fidarda Katholiek Onderwijs
Chr BS De Akker	Schoolstraat		8		9785BB	Zuidwolve	Vereniging Christelijk Primair Onderwijs Noord-Groningen
Delfzijl							
Vestingsnaam	OpenbareRuimte_naam	Huisnummer	Huisnummer	Huisletter	Postcode	Woonplaats	Bestuur / bevoegd gezag
Chr Basissch de Vore	Hallehuis		6		9932CR	Delfzijl	Christelijk Primair Onderwijs Noordkwartier
OBS De Garven	Hallehuis		2		9932CR	Delfzijl	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
Basisschool Het Baken	Stuurboordlaan		1		9934JN	Delfzijl	Vereniging Gereformeerd Primair Onderwijs Noordoost Nederland
OBS Hiliglo	Pastorielaan		1		9905RD	Holwierde	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
cbs De Burcht	Nesweg		19		9909AV	Spijk	Christelijk Primair Onderwijs Noordkwartier
OBS 't Zigt	Gersteland		3		9932HZ	Delfzijl	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
OBS De Zaaier	Gersteland		1		9932HZ	Delfzijl	Christelijk Primair Onderwijs Noordkwartier
OBS Fiepko Coolman	Mevr. Evers-Dijkhuizenlaan		55		9909EB	Spijk	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
RK Basissch OLV St D Zee	Ringenum		3		9934PM	Delfzijl	Fidarda Katholiek Onderwijs
cbsl De Windroos	Barklaan		10		9934JT	Delfzijl	Christelijk Primair Onderwijs Noordkwartier
OBS Tasveld	Gevelsteen		2		9934LN	Delfzijl	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
OBS Meedhuizen	Hoofdstraat		21		9937PB	Meedhuizen	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
cbs Rengersborg	Borgshof		16		9936CS	Farnsum	Christelijk Primair Onderwijs Noordkwartier
OBS De Waarborg	Hoofdweg		29		9945PC	Wagenborgen	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
OBS Jan Ligthart	Botterlaan		1		9934EW	Delfzijl	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
Chr Basisschool Bierum	Hereweg		12		9906PE	Bierum	Christelijk Primair Onderwijs Noordkwartier
Eemsdelta College	Sikkel		3		9932BD	Delfzijl	Stichting Voortgezetonderwijs Eemsdelta
Chr Basissch De Blink	Tonnistil		20		9945RZ	Wagenborgen	Christelijk Primair Onderwijs Noordkwartier
cbs De Meerpaal	Waddenweg		8		9933KH	Delfzijl	Christelijk Primair Onderwijs Noordkwartier
BS Noorderbreedte	Waddenweg		6		9933KH	Delfzijl	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
Chr Basissch De Blink	Klapsterweg		42		9946PH	Woldendorp	Christelijk Primair Onderwijs Noordkwartier
OBS De Woldridders	Burg Garrelsweg		31		9946PM	Woldendorp	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
Basisschool De Munte	Antoni Verburghwijk		5		9948PA	Terunterzijl	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
Noorderpoort Energy & Maritime	Duurswoldlaan		2	A	9936HA	Farnsum	Noorderpoortcollege
Eemsdmond							
Vestingsnaam	OpenbareRuimte_naam	Huisnummer	Huisnummer	Huisletter	Postcode	Woonplaats	Bestuur / bevoegd gezag
RK Basisschool De Schelp	Hoofdstraat-West		91		9981AB	Uithuizen	Fidarda Katholiek Onderwijs
CBS Koning Willem-Alexander	Wilgenhof		36		9981KJ	Uithuizen	Vereniging Christelijk Primair Onderwijs Noord-Groningen
OBS Klinkenberg	Pastorielweg		6		9995PN	Kantens	Schoolbestuur P.O. Lauwers en Eems
OBS Brunwerd	M.J. Bultenastraat		8		9981JB	Uithuizen	Schoolbestuur P.O. Lauwers en Eems
Basisschool Onnema	Onnemaweg		1		9997NG	Zandeweer	Schoolbestuur P.O. Lauwers en Eems
Bs Dr R J Damschool	Langelandsterweg		1		9982BC	Uithuizermeeden	Vereniging Gereformeerd Primair Onderwijs Noordoost Nederland
De Noordkaap	Willem de Mûrodelaan		1		9982LK	Uithuizermeeden	Vereniging Christelijk Primair Onderwijs Noord-Groningen
NBS De Sterren	Willem de Mûrodelaan		5		9982LK	Uithuizermeeden	Schoolbestuur P.O. Lauwers en Eems
BS Usquert	Burg Geerlingstraat		2		9988SC	Usquert	Schoolbestuur P.O. Lauwers en Eems
OBS Roodeschool	Ripperdahoef		2		9983PX	Roodeschool	Schoolbestuur P.O. Lauwers en Eems
Openb Bs Schutsluis	Oldenzijsterweg		6		9986XM	Oldenzijl	Schoolbestuur P.O. Lauwers en Eems
Basissch H H Simonides	Zuster Kortestraat		23		9983SV	Roodeschool	Vereniging Christelijk Primair Onderwijs Noord-Groningen
Chr Basisschool De Rank	A.G. Bellstraat		14		9989AT	Warffum	Vereniging Christelijk Primair Onderwijs Noord-Groningen
Hogeland College	J. Cohenstraat		25		9981JD	Uithuizen	Schoolbestuur V.O. Lauwers en Eems
Jansenius De Vriesschool	Westervale		5		9989EB	Warffum	Schoolbestuur P.O. Lauwers en Eems
Hogeland College	A.G. Bellstraat		2		9989AT	Warffum	Schoolbestuur V.O. Lauwers en Eems

Loppersum							
Vestigingsnaam	OpenbareRuimte_naam	Huisnummer	Huisnummer	Huisletter	Postcode	Woonplaats	Bestuur / bevoegd gezag
Basisschool De Wilster	Florastraat	11			9991CH	Middelstum	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
BS Abt Emo	Huizingerweg	7		A	9922PM	Westeremden	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
OBS Pr Beatrix Locatie Loppersum	Pomonaweg	44			9919HW	Loppersum	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
Wicher Zitsema-School	Boerdamsterweg	12			9991BN	Middelstum	Christelijk Primair Onderwijs Noordkwartier
BS De Zandplaat	Hoofdstraat	81			9915PC	't Zandt	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
Basissch De Bongerd	Hilmaarweg	48			9921RG	Stedum	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
OBS Pr Beatrix Locatie Zeerijp	Kwekersweg	1			9914PK	Zeerijp	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
Chr Basisschool Roemte	Wirdumerweg	16			9919HD	Loppersum	Christelijk Primair Onderwijs Noordkwartier
OBS Wirdumerklimmer	Stadsweg	6			9917PW	Wirdum	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
GBS Klim-op	Zuiderstraat	1			9991CM	Middelstum	Vereniging Gereformeerd Primair Onderwijs Noordoost Nederland
cbs De Crangeborg	Bedumerweg	33			9921PK	Stedum	Christelijk Primair Onderwijs Noordkwartier
Slochteren							
Vestigingsnaam	OpenbareRuimte_naam	Huisnummer	Huisnummer	Huisletter	Postcode	Woonplaats	Bestuur / bevoegd gezag
Basisschool De Wiekslag	Hoofdweg	4			9626AG	Schildwolde	Noorderbasis scholen met de bijbel
OBS De Ent	Bovenpad	13			9627PN	Hellum	Openbaar Primair Onderwijs Slochteren
OBS De Kinderboom	Zuiderweg	44			9621BL	Slochteren	Openbaar Primair Onderwijs Slochteren
OBS De Spil	Slochterdiep	5		A	9623TH	Lageland	Openbaar Primair Onderwijs Slochteren
OBS Oetkomst	Hoofdweg	42			9615AE	Kolham	Openbaar Primair Onderwijs Slochteren
OBS Ruitenvelder	Ruitenweg	39			9619PL	Froombosch	Openbaar Primair Onderwijs Slochteren
Chr Bs De Zonnewijzer	Hoofdweg	79			9628CL	Siddeburen	Vereniging Christelijk Onderwijs Midden- en Oost-Groningen
OBS De Springplank	Poststraat	1			9628AA	Siddeburen	Openbaar Primair Onderwijs Slochteren
Eemsdelta College	Singellaan	10			9628AL	Siddeburen	Stichting Voortgezetonderwijs Eemsdelta
OBS De Meent	H. Goeman Borgesiusstr	52			9626AX	Schildwolde	Openbaar Primair Onderwijs Slochteren
Basisschool De Wegwijzer	Hoofdweg	200			9621AR	Slochteren	Vereniging Christelijk Onderwijs Midden- en Oost-Groningen
Samenwerkingsschool Meeroevers	Meeroeverslaan	312			9613AE	Meerstad	Openbaar Primair Onderwijs Slochteren
Basisschool De Ster	Dorpshuisweg	36			9617BN	Harkstede	Vereniging Gereformeerd Primair Onderwijs Noordoost Nederland
OBS Driespan	Dorpshuisweg	36			9617BN	Harkstede	Openbaar Primair Onderwijs Slochteren
Ten Boer							
Vestigingsnaam	OpenbareRuimte_naam	Huisnummer	Huisnummer	Huisletter	Postcode	Woonplaats	Bestuur / bevoegd gezag
Basisschool De Lessenaar	Tammingastraat	26			9792PR	Ten Post	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
Basisschool De Schalm	Oldenhuisstraat	6			9792PM	Ten Post	Vereniging Primair Christelijk Onderwijs Ten Boer
Basisschool De Huifkar	Kievitstraat	6			9791ER	Ten Boer	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
Basisschool De Poort	Emmerwolderweg	1			9791JB	Ten Boer	Vereniging Gereformeerd Primair Onderwijs Noordoost Nederland
Chr Basissch De Fontein	A.H. Homanstraat	23			9791BN	Ten Boer	Vereniging Primair Christelijk Onderwijs Ten Boer
Bs Woltersum	Kerkpad	10			9795PC	Woltersum	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
Chr Basisschool De Til	Kerkstraat	6			9797PD	Thesinge	Vereniging Primair Christelijk Onderwijs Ten Boer
Basisschool Garmerwolde	Dorpsweg	60			9798PG	Garmerwolde	Stichting Openbaar Onderwijs Marenland